

PWYLLGOR SAFONAU CYNGOR GWYNEDD

GWEITHDREFN GWRANDAWIADAU

CEFNDIR

1. Dyma'r trefniadau a ddilynir pan fydd angen i'r Pwyllgor Safonau ('y Pwyllgor') ddod i benderfyniad ar honiad fod aelod wedi torri'r Cod Ymddygiad. Os oes unrhyw wrthdaro rhwng y ddogfen hon a darpariaethau statudol Rhan III Deddf Llywodraeth Leol 2000 a'r rheoliadau cysylltiedig, y darpariaethau statudol fydd yn cael y flaenoriaeth.

2. Bydd rhaid i'r Pwyllgor benderfynu ar gŵyn yn erbyn aelod unai:

- ar ôl i'r gŵyn yn cael ei chyfeirio at y Swyddog Monitro gan yr Ombwdsmon i'w ymchwilio ac yna adrodd i'r Pwyllgor; neu
- ar ôl i'r Ombwdsmon gyfeirio adroddiad ar ei ymchwiliad at y Swyddog Monitro i'w gyflwyno i'r Pwyllgor

Ceir dau gam posib i'r broses o ystyried cwyn gan y Pwyllgor Safonau:

Y CAM CYNTAF

CYFARFOD CYNTAF Y PWYLLGOR SAFONAU (GWRANDAWIAD CYCHWYNNOL)

3. Ar ôl derbyn adroddiad yr Ombwdsmon neu'r Swyddog Monitro ("y Swyddog Ymchwilio"):

- Cynhelir cyfarfod i benderfynu, ar sail adroddiad y Swyddog Ymchwilio yn unig, unai
  - (a) nad oes tystiolaeth o unrhyw fethu a chydymffurfio a'r cod ymddygiad; neu
  - (b) bod unrhyw berson sy'n destun yr ymchwiliad yn cael cyfle i gyflwyno sylwadau naill ai ar lafar neu'n ysgrifenedig i'r Pwyllgor
- Bydd swyddog sydd heb fod yn rhan o'r ymchwiliad neu'r gŵyn ('y Swyddog Cynghori') yn bresennol i ddarparu cyngor cyfreithiol i'r Pwyllgor.
- Ystyrir unrhyw feini prawf y mae'r Pwyllgor wedi eu sefydlu i'w gynorthwyo i ddod i benderfyniad ac i sicrhau cysondeb.
- Os penderfynir y dylid rhoi cyfle i'r sawl sy'n destun y gŵyn ("yr Aelod") gyflwyno sylwadau (h.y. cynnal gwrandawriad llawn) bydd y Pwyllgor yn:
  - Penderfynu os dylid gofyn i'r Swyddog Ymchwilio fynychu'r gwrandawriad i gyflwyno'r adroddiad a/neu i egluro unrhyw faterion sydd ynddo.
  - Penderfynu ar ddyddiad ar gyfer y gwrandawriad i'w cynnig i'r aelod (ynghyd â dau ddyddiad arall wrth gefn).

YR AIL GAM

Y GWRANDAWIAD LLAWN

Os bydd y Pwyllgor yn penderfynu y dylai'r Aelod gael cyfle i gyflwyno sylwadau ar y gŵyn, dilynir y drefn ganlynol:

Cyn y Gwrandawriad

4. Y bwriad yw sicrhau bod y partiön yn ymwybodol o'r holl faterion sy'n berthnasol i'r achos a bod y broses yn deg, tryloyw a diduedd.

5. Ysgrifennir at y sawl sy'n destun y gŵyn gan ofyn iddo/iddi gadarnhau'n ysgrifenedig (drwy holiadur) o fewn 14 diwrnod os yw'n:

- dymuno cyflwyno sylwadau ysgrifenedig a/neu lafar
- yn anghytuno gydag unrhyw ganfyddiadau ffeithiol yn adroddiad y Swyddog Ymchwilio
- bwriadu cael ei gynrychioli gan gyfreithiwr, bargyfreithiwr neu unrhyw berson arall
- dymuno galw tystion i roi tystiolaeth gerbron y pwyllgor.
- credu y dylai unrhyw ran o'r cyfarfod / dogfennau fod yn gyfrinachol

6. Hysbysir y Swyddog Ymchwilio o'r gwrandawriad arfaethedig a gofyn a yw'n bwriadau mynychu.

7. Anfonir ymateb yr Aelod i'r cwestiynau uchod at y Swyddog Ymchwilio a gofyn iddo/iddi gadarnhau'n ysgrifenedig o fewn 7 diwrnod os yw'n:

- bwriadau cael ei gynrychioli yn y gwrandawriad
- dymuno galw tystion i roi tystiolaeth gerbron y pwyllgor.
- credu y dylai unrhyw ran o'r cyfarfod / unrhyw ddogfennau fod yn gyfrinachol

8. Pwysleisir wrth bob parti bod rhaid darparu manylion ymlaen llaw o'r holl ganfyddiadau ffeithiol y maent yn fwriadau eu herio a'r dystiolaeth y maent yn fwriadau ei gyflwyno.

9. Cynhelir cyfarfod rhwng Cadeirydd y Pwyllgor a'r Swyddog Cynghori i ystyried os yw'r wybodaeth sydd i law yn ddigonol ar gyfer y gwrandawriad. Byddant yn penderfynu os oes angen cymryd unrhyw gamau pellach er mwyn sicrhau bod yr holl wybodaeth angenrheidiol ar gael i'r Pwyllgor.

10. Anfonir yr wybodaeth ganlynol at aelodau'r Pwyllgor, yr Aelod a'r Swyddog Ymchwilio ymlaen llaw:

- Adroddiad y Swyddog Ymchwilio
- Sylwadau ysgrifenedig yr aelod
- Unrhyw ymateb ysgrifenedig pellach gan y Swyddog Ymchwilio

- Amlinelliad o'r ffeithiau sydd wedi eu cytuno a'r rhai sydd heb eu cytuno
- Rhestr o dystion
- Os bydd yr aelod yn mynychu'r cyfarfod ac os cynrychiolir ef/hi yno
- Os bydd y Swyddog Ymchwilio yn mynychu ac os cynrychiolir ef/hi yno
- Y drefn ar gyfer y gwrandawriad

11. Os yw'r aelod wedi dweud y bydd yn mynychu'r gwrandawriad, cysylltir gydag ef/hi ychydig ddyddiau ymlaen llaw i gadarnhau os bydd yn gwneud hynny.

Y Gwrandawriad

12. Bydd y drefn ar gyfer y gwrandawriad yn dilyn yr hyn a nodir isod, yn ddarostyngedig i hawl y Cadeirydd i newid y trefniadau er mwyn sicrhau gwrandawriad teg ac effeithlon. Dylid ceisio cadw'r cyfarfod mor anffurfiol ag sy'n briodol. Mae tri cham posib i wrandawriad:

Cam 1 y Gwrandawriad - Materion Trefniadol Rhagarweiniol

Bydd y Cadeirydd yn croesawi pawb ac yn sicrhau bod pawb wedi eu cyflwyno. Bydd yn egluro'r trefniadau ymarferol ar gyfer y dydd ac yna'n egluro'r camau a ddilynnir yn y gwrandawriad ei hun.

Bydd cyfle yn gyntaf i'r Pwyllgor ystyried unrhyw faterion sydd yn codi ynglŷn â sut y dylid cynnal y gwrandawriad, gan gynnwys:

- A ddylid eithrio'r cyhoedd a'r wasg o'r gwrandawriad neu rannau ohono.
- Unrhyw faterion sydd wedi dod i sylw'r Pwyllgor ers paratoi'r rhaglen
- A ddylid parhau yn absenoldeb unrhyw barti. Os nad yw'r Aelod neu'r Swyddog Ymchwilio yn bresennol neu yn cael ei gynrychioli yn y gwrandawriad, gall y Pwyllgor, os yw'n fodlon ei f/bod wedi cael rhybudd o'r gwrandawriad, ac nad oes rheswm da dros absenoldeb o'r fath wrando a phenderfynu ar y mater yn ei (h)absenoldeb, ac ar sail unrhyw sylwadau ysgrifenedig a gyflwynwyd ganddo/i. Fel arall, gall ohirio'r gwrandawriad.
- Os yw'r Pwyllgor yn fodlon (ar ôl derbyn tystysgrif feddygol) fod parti yn methu mynychu drwy waeledd a bod hynny yn debygol o barhau am gyfnod am gyfnod hir, gall y Pwyllgor wneud y trefniadau sydd yn ymddangos fel y rhai gorau i ddelio gyda'r mater yn deg.

Cam 2 y Gwrandawiad - Penderfynu a wnaeth yr Aelod dorri'r Cod Ymddygiad

Bydd rhaid i'r Pwyllgor benderfynu ar unrhyw ffeithiau sydd yn destun anghydfod, ac os yw'r hyn ddigwyddodd yn golygu bod yr Aelod wedi torri'r Cod Ymddygiad.

Rheolau Trafod Cyffredinol

- Gall aelodau'r Pwyllgor ofyn cwestiynau i unrhyw un sy'n bresennol ar unrhyw adeg.
- Ni chaniateir croesholi gan y partïon. Caniateir cyfeirio cwestiynau drwy'r Gadair.
- Bydd y Pwyllgor yn penderfynu cwestiynau ffeithiol yn ôl pwysau tebygolrwydd.
- Os codir unrhyw fater neu dystiolaeth newydd y gellid fod wedi ei godi yn ystod y broses 'cyn-wrandawiad', y dybiaeth fydd na ddylid ei ganiataw heblaw bod rheswm da dros wneud hynny.

Dilynir y drefn ganlynol:

- Gwahoddir y Swyddog Ymchwilio i gwyflwyno ei (h)adroddiad.
- Gall alw tystion gyda chaniatâd y Pwyllgor.
- Gall y Pwyllgor ofyn cwestiynau i'r Swyddog Ymchwilio a/neu unrhyw dystion
- Gall yr Aelod ofyn cwestiynau (drwy'r Gadair) i'r Swyddog Ymchwilio a/neu unrhyw dystion.

- Gwahoddir yr Aelod i gyflwyno ei achos.
- Gall alw tystion gyda chaniatâd y Pwyllgor.
- Gall y Pwyllgor ofyn cwestiynau i'r Aelod a/neu unrhyw dystion
- Gall y Swyddog Ymchwilio ofyn cwestiynau (drwy'r Gadair) i'r Swyddog Ymchwilio a/neu unrhyw dystion
- Caiff y Swyddog Ymchwilio, ac yna yr Aelod, y cyfle i grynhoi eu hachos.

- Bydd y Pwyllgor yn ymneilltuo i ystyried ei benderfyniad
- Bydd y Pwyllgor yn ystyried yn gyffredinol y math o gosb fyddai'n addas yn yr achos.
- Hyd yn oed os yw'r Pwyllgor yn penderfynu na dorrwyd y cod, gall ystyried os dylai wneud unrhyw argymhellion cyffredinol i'r Cyngor i sicrhau na fydd sefyllfa debyg yn codi eto.
- Ar ôl dod i benderfyniad, bydd y cyfarfod yn ailymgynnull a bydd y Cadeirydd yn cyhoeddi penderfyniad y Pwyllgor

Cam 3 y Gwrandawiad - Penderfynu pa gamau i'w cymryd

Os yw'r Pwyllgor yn penderfynu fod yr aelod wedi torri'r cod dilynir y drefn ganlynol:

- Bydd y Cadeirydd yn rhoi awgrym o'r math o gosb y gallai'r Pwyllgor ei ddyfarnu a gwahodd sylwadau gan y partion.
- Bydd y Pwyllgor yn ymneilltuo i ystyried ei benderfyniad os dylid cosbi'r aelod, ac os felly pa gosb a dyllid ei roddi, ac os dylai wneud unrhyw argymhellion cyffredinol i'r Cyngor
- O safbwynt cosb, gall y Pwyllgor benderfynu:
  - (a) nad oes angen cymryd unrhyw gamau mewn cysylltiad â'r methiant i gydymffurfio â'r cod; neu
  - (b) y dylid ceryddu'r aelod; neu
  - (c) y dylid atal yr aelod yn llawn neu yn rhannol rhag bod yn aelod neu'n aelod cyfetholedig o'i (h)awdurdod am gyfnod sydd ddim yn fwy na chwe mis
- Ar ôl dod i benderfyniad bydd y cyfarfod yn ailymgynnull a bydd y Cadeirydd yn cyhoeddi'r penderfyniad

AR ÔL Y GWRANDAWIAD

13. Darperir y penderfyniad ar ffurf Rhybudd Penderfyniad ysgrifenedig yn fuan wedyn.

14. Bydd y Pwyllgor yn trefnu fod adroddiad yn cael ei gynhyrchu a'i ddsbarthu yn unol â gofynion y Rheoliadau. Ar ôl derbyn yr adroddiad, bydd y Swyddog Monitro yn ei gyhoeddi yn unol â gofynion y Rheoliadau.